

آیا می‌دانید؟؟؟

پرسش و پاسخ های حقوقی پیرامون مسائل روزمره ی زندگی
(جلد اول)

تالیف:

یحیی پیری

(عضو بنیاد نخبگان دانشجویی)

امیر بشیری

(دانشجوی دکتری حقوق عمومی)

انتشارات قانون یار

۱۳۹۴

مقدمه

بسیاری از افراد جامعه در زندگی روزمره خویش دچار مشکلاتی می شوند و سوالاتی برای آنها پیش می آید که جواب آن را فقط در اطلاعات علمی یک حقوقدان خوب و باسواد می توان یافت و به نوعی به یک وکیل زبده و حاذق در طول زندگی خویش نیاز خواهند داشت. نویسندگان این اثر سعی بر آن داشته اند که به بسیاری از سوالات حقوقی که گاهاً در زندگی اکثر افراد پیش می آید جواب دهند و شما عزیزان را از مراجعه به وکلای بی نیاز نمایند و از پرداخت هزینه های سنگین حق الوکاله معاف شوید. البته لازم به ذکر است قطعا بسیاری از وکلای حقوقدانان نمی توانند جوابگوی بعضی از سوالات که در فهرست این اثر مشاهده می کنید باشند چراکه متاسفانه سواد علمی و حقوقی اکثر وکلای به روز نبوده و به وفور مشاهده گردیده بعد از تصویب و لازم الاجرا شدن یک قانون خاص، در لوایح و دفاعیات و کلاء متن مواد سابق مشاهده می شود و حتی از تصویب قانون جدید بی اطلاع بوده اند. به همین دلیل می توان به قاطعیت گفت مطالعه این کتاب برای تمامی وکلای، قضات، حقوقدانان و تمامی افرادی که اطلاعات حقوقی جامع و کاملی ندارند لازم و ضروریست تا در هنگام پیش آمدن چنین سوالاتی بتوانند حداقل حکم قضیه و پرسش و مشکل حقوقی را بدانند و به چشمی باز بر گه معاملات خویش را امضاء نمایند. به امید روزی که تمامی افراد جامعه بتوانند از حق خویش دفاع نمایند و حداقل به میزان یک وکیل اطلاعات حقوقی داشته باشند. فلذا حتما با نگاهی به فهرست این کتاب متوجه خواهید شد که مطالعه این کتاب به همه افراد توصیه می شود چراکه در برگیرنده نکات و سوالات بسیار مفید و ارزنده ای است.

مدیر موسسه و انتشارات قانون یار

بهنام اسدی

فهرست مطالب

فصل اول: مجموعه پرسش های حقوقی ۱۲

سوال شماره ۱: آیا پیامک جز ادله ی دادگاه محسوب می شود؟ ۱۴

سوال شماره ۲: آیا می دانید مطالبه ی طلب به واسطه ی رسیدهای بانکی چگونه است؟ ۱۴

سوال شماره ۳: آیا می دانید اموال غیر قابل توقیف (مستثنیات دین) کدامند؟ ۱۴

سوال شماره ۴: آیا مالک خودرو در تصادفات رانندگی مسئولیت دارد؟ ۱۵

سوال شماره ۵: درباره ارث و میراث چه می دانید؟ ۱۸

سوال شماره ۷: پیگیری جواب اظهارنامه را دادگاه انجام می دهد یا فرد اظهار کننده باید پیگیری

کند؟ دادگاه برای پیگیری جواب اظهارنامه چه مدتی فرصت می دهد؟ ۲۲

سوال شماره ۸: آیا می دانید قیم کیست و چه وظایفی بر عهده دارد؟ ۲۲

سوال شماره ۹: درباره امین بودن یا ضامن بودن مستاجر چه می دانید؟ ۲۶

سوال شماره ۱۰: آیا می دانید نام خود را چگونه تغییر دهید؟ ۲۸

سوال شماره ۱۱: آیا شخصی که بیمار است می تواند قبل از فوت خود سند تمامی اموالش را به نام یک

نفر (همسر دوم) انتقال دهد و برای بقیه وراث خود (فرزندان همسر اول) چیزی باقی نگذارد؟ و اگر

وصیت کند که همه ی اموال به همسر دوم برسد، تکلیف چیست؟ ۳۱

سوال شماره ۱۲: آیا می دانید سرقتی چگونه انتقال پیدا می کند؟ ۳۱

سوال شماره ۱۳: نحوه اخذ سند مالکیت ساختمان ها و اراضی فاقد سند رسمی (قولنامه ای) چگونه

است؟ ۳۱

سوال شماره ۱۴: اگر عین محکوم به، در تصرف شخص ثالثی (غیر از محکوم علیه) باشد چه باید کرد؟

..... ۳۴

سوال شماره ۱۵: اگر مفاد اجرائیه دلالت بر خلع ید محلی باشد که اموال محکوم علیه یا شخص ثالثی در

آن باشد چه باید کرد؟ ۳۴

سوال شماره ۱۶: اگر محکوم به انجام عملی باشد فرضاً حضور در دفترخانه ی اسناد رسمی و انتقال

رسمی آپارتمان به محکوم له و محکوم علیه از انجام آن خودداری کند در این حالت چه باید کرد؟ ۳۵

سوال شماره ۱۷: در صورتی که محکوم به خلع ید از زمین کشاورزی باشد که تحت کشت قرار گرفته

آیا حکم اجرا می شود؟ ۳۵

سوال شماره ۱۸: تفاوت ها و تشابه های دستور موقت و تامین خواسته چیست؟ ۳۶

سوال شماره ۱۹: آیا اماره ی قضایی با علم قاضی تفاوت دارد؟ ۳۷

سوال شماره ۲۰: از تهاوتر چه می دانید؟ ۳۹

سوال شماره ۲۱: اعسار چیست و در مورد آن چه اطلاعاتی دارید؟ ۴۱

سوال شماره ۲۲: فرق بین دادخواست و درخواست چیست؟ ۴۲

- سوال شماره ۲۳: آیا اطلاعات حقوقی لازم و کافی را در خصوص موجر و مستاجر دارید؟ ۴۵
- سوال شماره ۲۴: آیا توصیه های حقوقی به خریداران خودرو را می‌دانید؟ ۴۵
- سوال شماره ۲۵: آیا کسانی که پارکینگ ندارند ، می‌توانند در سایر فضاهای مشاعی آپارتمان ، مثل حیاط ، خودروی خود را پارک کنند؟ ۴۹
- سوال شماره ۲۶: آیا اطلاعات لازم و کافی در خصوص دعاوی مؤجر و مستاجر را دارید؟ ۴۹
- سؤال : آیا در صورت اعتیاد مرد ، قانون اجازه طلاق را به همسر می‌دهد؟ ۵۰
- سوال شماره ۲۷: چه اطلاعات و نکاتی برای موجر و مستاجر لازم و ضروریست؟ ۵۱
- سوال شماره ۲۸: آیا می‌دانید با چه اشخاصی نباید معامله کنید؟ ۵۴
- سوال شماره ۲۹: آیا نکات حقوقی لازم را در مورد خرید و اجاره املاک می‌دانید؟ ۵۷
- سوال شماره ۳۰: آیا اصول همسایه داری را می‌دانید؟ ۵۹
- سوال شماره ۳۱: قیمت طلا چگونه باید محاسبه شود ؟ ۶۲
- سوال شماره ۳۲: بررسی حقوقی بازرسی و تفتیش اتومبیل ها توسط مامورین انتظامی و ... چگونه است؟ ۶۳
- سوال شماره ۳۳: آیا می‌توان مال هدیه داده شده را پس گرفت؟ ۶۵
- سوال شماره ۳۴: در مورد احتساب خدمت نظام وظیفه در سوابق بیمه شدگان تأمین اجتماعی چه می‌دانید؟ ۶۹
- سوال شماره ۳۵: آیا مقررات ماده ۳۲ قانون آیین دادرسی دادگاه های عمومی و انقلاب شامل بانک هایی که بیش از ۵۰ درصد آن متعلق به بخش خصوصی است از جمله بانک ملت می‌شود ؟ ۶۹
- سوال شماره ۳۶: نوآوری ها در قانون جدید نحوه اجرای محکومیت های مالی کدامند؟ ۷۰
- سوال شماره ۳۷: تفاوت دادگاه با دادسرا چیست ؟ ۷۲
- سوال شماره ۳۸: الزام موجر به انجام تعمیرات اساسی ملک مورد اجاره به چه نحو است؟ ۷۳

فصل دوم: مجموعه پرسش های کیفی ۷۸

- سوال شماره ۳۹: آیا می‌دانید روال قانونی جلب متهم به چه نحو است ؟ ۸۰
- سوال شماره ۴۰: نامزد سابقم عکس بنده را در صفحه ی فیس بوکش قرار داده ، متأسفانه در دوران نامزدی ایشان از بنده چند تا عکس خواست ، من در اکثر عکس هایم که برای ایشان ارسال کردم بی حجاب هستم آیا من می‌توانم علیه ایشان شکایت کنم؟ تحت چه عنوانی؟ ۸۲
- سوال شماره ۴۱: تجاوز به عنف و مجازات آن چیست؟ ۸۳
- سوال شماره ۴۲: آیا استفاده از فیلتر شکن و رفتن به سایت فیس بوک جرم می‌باشد؟ ۸۴
- سوال شماره ۴۳: آیا می‌دانید در صورتی که فردی در یک پارتی شبانه دستگیر شود عمل وی چه مجازاتی خواهد داشت؟ ۸۵
- سوال شماره ۴۴: آیا تهدید به انتشار فیلم رابطه ی نامشروع جرم است؟ ۸۵

- سوال شماره ۴۵: آیا مواردی مثل عدم رعایت حجاب یا نامناسب بودن ظاهر زنانی که مورد تجاوز جنسی قرار می‌گیرند در اثبات تجاوز به عنف یا در شدت مجازات مرتکب مؤثر است؟ ۸۸
- سوال شماره ۴۶: چند وقت پیش با پسری از طریقه شبکه ی اجتماعی لاین آشنا شدم ، بعد از مدتی به خاطر درخواست های بی شرمانه ای که داشت با وی قطع رابطه کردم، الان متوجه شدم که عکس را در صفحه های اجتماعی قرار داده ، متأسفانه در دوران آشنایی ایشان از بنده چند تا عکس خواست که به خانواده اش نشان دهد ، من در یکی از این عکس ها بی حجاب هستم ، آیا می توانیم علیه وی شکایتی داشته باشیم ؟ تحت چه عنوانی؟ ۸۹
- سوال شماره ۴۷: آیا می دانید حد زنا در چه مواردی اعدام است؟ ۸۹
- سوال شماره ۴۸: آیا می دانید برای چه جرایمی سوء سابقه ثبت می شود ؟ ۹۱
- سوال شماره ۴۹: آیا اگر کسی به ما فحش ناموسی بدهد می توانیم از او شکایت کنیم؟ ۹۲
- سوال شماره ۵۰: آیا می دانید منظور از نظام مند شدن مجازات تکمیلی چیست ؟ ۹۳
- سوال شماره ۵۱: آیا می دانید منظور از مسئولیت کیفری اشخاص حقوقی چیست؟ ۹۳
- سوال شماره ۵۲: آیا می دانید قتل های عمدی که موجب قصاص نیستند کدامند؟ ۹۴
- سوال شماره ۵۳: از حقوق متهم چه می دانید ؟ ۹۵
- سوال شماره ۵۴: در کدام جرایم متهم حق ملاقات با وکیل را ندارد ؟ ۹۷
- سوال شماره ۵۵: آیا می دانید معاینه ی محل وقوع جرم در قانون آیین دادرسی کیفری جدید چگونه است ؟ ۹۸
- سوال شماره ۵۶: آیا معنای این جمله را می دانید؟ ((معافیت از کیفر به معنای برائت نیست)) ۹۹
- سوال شماره ۵۷: ابعاد حقوقی و معنای مزاحمت تلفنی چیست؟ ۱۰۰
- سوال شماره ۵۸: در کدام جرایم متهم حق ملاقات با وکیل را ندارد؟ ۱۰۳
- سوال شماره ۵۹: آیا می دانید منظور از افترای عملی چیست؟ ۱۰۴
- سوال شماره ۶۰: فرق دیه و ارش چیست؟ ۱۰۴
- سوال شماره ۶۱: آیا می دانید منظور از کیفرخواست چیست؟ ۱۰۵
- سوال شماره ۶۲: آنچه از حقوق متهم و شاکی در دعای کیفری باید بدانید کدامند؟ ۱۰۵
- سوال شماره ۶۳: نرخ دیه سال ۹۴ « به ریال » به چه شرح است؟ ۱۰۹
- سوال شماره ۶۴: چنانچه شخصی از یک سند رسمی فتوکپی تهیه نموده و در فتوکپی شماره سند را تغییر داده و یا کلمه ای را حذف یا اضافه یا الحاق کند ، و سپس از فتوکپی یاد شده ، کپی تهیه و آن را به همراه اصل سند جهت برابر با اصل کردن تحویل مرجع ذی صلاح کند و مرجع مزبور هم بدون توجه به تغییرات صورت گرفته در فتوکپی آن را برابر با اصل کرده و تصدیق نماید ، آیا اتهام وی جعل و استفاده از سند معجول است ؟ ۱۱۲
- سوال شماره ۶۵: در خصوص دست بردن در پلاک و سایر نقلیه چه می دانید؟ ۱۱۳
- سوال شماره ۶۶: طرح کیفرخواست شفاهی با توجه به قانون آیین دادرسی کیفری چگونه است؟ ... ۱۱۴

سوال شماره ۶۷: آیا می‌دانید منظور از روسپیگری اینترنتی یا شارژی چیست؟ ۱۱۴

فصل سوم: مجموعه پرسش‌های خانواده ۱۱۸

سوال شماره ۶۸: آیا می‌دانید زن در چه صورت ناشزه محسوب می‌شود؟ ۱۲۰

سوال شماره ۶۹: آیا دانستنی های طلاق توافقی را می‌دانید؟ ۱۲۱

سوال شماره ۷۰: منظور از خیانت به همسر چیست و قانون گزار چه مجازاتی برای آن پیش بینی کرده است؟ ۱۲۱

سوال شماره ۷۱: پس از طلاق حق حضانت طفل با کیست؟ ۱۲۲

سوال شماره ۷۲: آیا می‌دانید منظور از اذن در ازدواج چیست؟ ۱۲۴

سوال شماره ۷۳: آیا تعهدات قانونی دوران نامزدی را می‌دانید؟ ۱۲۴

سوال شماره ۷۴: منظور از خیانت در امانت، در خصوص جهیزیه چیست؟ ۱۲۸

سوال شماره ۷۵: آیا دانستنی های حضانت و چگونگی اقدام برای اخذ حضانت را می‌دانید؟ ۱۲۸

سوال شماره ۷۶: آیا پدر می‌تواند از ملاقات مادر فاسد الاخلاق با فرزندش جلوگیری نماید؟ ۱۳۰

سوال شماره ۷۷: آیا مادر به استناد حکم دادگاه دایر بر حق حضانت می‌تواند برای طفل خود گذرنامه اخذ کند؟ ۱۳۰

سوال شماره ۷۸: چگونه می‌توان شوهر را الزام به طلاق نمود؟ ۱۳۱

سوال شماره ۷۹: وظایف خانه بر عهده زن است یا مرد؟ ۱۳۴

سوال شماره ۸۰: در خصوص حریم خصوصی همسران زیر یک سقف چه می‌دانید؟ ۱۳۷

سوال شماره ۸۱: منظور از جمله "الزام به تمکین" چیست؟ ۱۴۰

سوال شماره ۸۲: ازدواج و معیارهای انتخاب همسر کدامند؟ ۱۴۱

سوال شماره ۸۳: آیا در مورد شروط ۱۲ گانه ازدواج اطلاعات کافی را دارید؟ ۱۴۳

سوال شماره ۸۴: منظور از تعدیل تقسیم مهریه چیست؟ ۱۴۵

سوال شماره ۸۵: آیا می‌دانید تکلیف مهریه زن پس از فوت شوهر چیست؟ ۱۴۵

سوال شماره ۸۶: اولین پیش نیاز ازدواج چیست؟ ۱۴۸

سوال شماره ۸۷: در خصوص شغل زن در بیرون از خانه چه می‌دانید؟ ۱۴۹

سوال شماره ۸۸: آیا بیشترین دلایل جدایی زوج‌ها را می‌دانید؟ ۱۵۰

سوال شماره ۸۹: حضانت فرزندان تا چند سال است و آیا بین دختر و پسر متفاوت می‌باشد؟ ۱۵۲

سوال شماره ۹۰: آیا می‌دانید ازدواج بر چند قسم است؟ ۱۵۳

فصل چهارم: مجموعه پرسش‌های چک ۱۵۶

سوال شماره ۹۱: آیا می‌دانید چه آثار حقوقی بر چک مترتب است؟ ۱۵۸

سوال شماره ۹۲: آیا این بیست روش را برای جلوگیری از جعل چک هایتان می‌دانید؟ ۱۶۲

- سوال شماره ۹۳: فردی با استفاده از شناسنامه ی همسرش که در خانه مشترک آنها موجود بوده است به بانک مراجعه می کند و با توجه به آشنا بودن با رئیس بانک اقدام به افتتاح حساب جاری به نام همسرش با امضایی که خودش انجام می دهد ، می کند ؛ سپس مبادرت به صدور چک از حساب مفتوحه کرده و یکی از چک های صادر شده برگشت می خورد لذا؛ ۱۶۴
- سوال شماره ۹۴: منظور از چک حقوقی و چک کیفری چیست؟ ۱۶۵
- سوال شماره ۹۵: دادگاه صالح در شکایت از چک برگشتی کدام دادگاه می باشد؟ ۱۶۵
- سوال شماره ۹۶: تفاوت بین چک حقوقی و چک کیفری و مجازات آن چیست ؟ ۱۶۵
- سوال شماره ۹۷: آیا تغییر تاریخ چک ، جعل است ؟ ۱۶۸
- سوال شماره ۹۸: شرایط چک های قابل وصول و غیر قابل وصول از طریق اجراییه ثبت کدامند؟ ۱۶۹
- سوال شماره ۹۹: آیا اصول قانونی نگارش چک را می دانید؟ ۱۶۹
- سوال شماره ۱۰۰: شرایط اینکه یک چک کیفری باشد ، چیست؟ ۱۷۱

سوال شماره ۱: آیا پیامک جز ادله ی دادگاه محسوب می شود؟

پاسخ: پیامک، ایمیل، عکس، فیلم و این موارد به تنهایی دلیل قضایی محسوب نمی شوند، بلکه جزء امارات قضایی محسوب شده و می توانند در کنار سایر دلایل برای اثبات موضوع به کار آیند. آنچه مهم است این است که مجموعه ادله و از جمله امارات قضایی مذکور، قاضی را به یقین برسانند. اماره قضایی هم محدود نیستند و پیامک، فیلم و عکس هم می توانند اماره و نشانه ای برای یقین قاضی باشد. آنچه مهم است این است که قاضی از این امارات به اقناع درونی و وجدانی برسد.

سوال شماره ۲: آیا می دانید مطالبه ی طلب به واسطه ی رسیدهای بانکی

چگونه است؟

پاسخ: رسید بانکی یکی از مدارکی است که می تواند دلیل اثبات دعوی و مستندی برای مطالبه وجوه واریزی از طرف مقابل باشد. بر اساس نص مواد قانون مدنی هر گاه کسی پولی به دیگری بدهد، ظاهر در عدم تبرع است مگر اینکه خلاف آنرا طرف دعوی ثابت کند. یعنی اصل بر آن است که شما آن مبلغ را به عنوان قرض و بدون آنکه بدهکار طرف دعوی باشید، به حساب وی واریز کرده اید، اما اگر طرف شما دلایل یا مدارکی ارائه نماید که نشان دهد به وی مدیون بوده اید و وجوه واریزی به عنوان ایفای تعهدات از طرف شما بوده دعوی شما محکوم به ردّ است.

سوال شماره ۳: آیا می دانید اموال غیر قابل توقیف (مستثنیات دین) کدامند؟

پاسخ: مستثنیات دین اموالی هستند که برای زندگی فرد یا یک خانواده ضرورت دارد که قانون آنها را مشخص کرده است. مثل اتومبیلی (تاکسی) که بدهکار به وسیله آن درآمد خانواده خود را کسب می کند و به جز آن درآمد دیگری ندارد.

مستند به ماده ۵۲۳ قانون آیین دادرسی مدنی و ماده ۶۵ قانون اجرای احکام مدنی، اجرای رأی از مستثنیات دین اموال محکوم علیه، از جمله مسکن مورد نیاز محکوم علیه و خانواده وی، وسیله نقلیه ی مناسب، اثاثیه مورد نیاز و آذوقه کتب و وسایل ابزار کار، قابلیت اجرای حکم ندارد. همچنین در بعضی از موارد، اموالی که مالکیت محکوم علیه نسبت به آنها محرز نیست و هیچ دلیلی بر ید مالکانه ی وی وجود ندارد، قابلیت توقیف ندارد. اجرای احکام حقوقی توسط

دادورز اجراء که اکنون در دفتر شعبه صادر کننده ی رأی بدوی به ریاست مدیر دفتر دادگاه مستقر است صورت می گیرد . این در حالی است که اجرای احکام کیفری در دادرسی که شکایت در آنجا مطرح و منجر به صدور کیفرخواست شده است ، انجام می پذیرد .

سوال شماره ۴ : آیا مالک خودرو در تصادفات رانندگی مسئولیت دارد؟

پاسخ : مسئولیت مالک به چه معناست ؟ به عبارتی اصل بر مسئولیت مالک است یا راننده ؟ در قانون مجازات اسلامی و قانون بیمه اجباری شخص ثالث سخنی از مسئولیت مالک به میان نیامده است . قانون مجازات اسلامی بر مسئولیت راننده تکیه می کند و قانون بیمه اجباری شخص ثالث از اصطلاح «راننده» استفاده کرده است . دارنده به استناد تبصره ۱ ماده ۱ همین قانون عبارت است از مالک یا متصرف خودرو و هر کدام بیمه نامه خودرو را به نام خود تحصیل کند تکلیف بیمه کردن از دیگری ساقط است . بنابراین ممکن است دارنده و راننده یک نفر باشند و نیز امکان دارد متفاوت باشند .

بسته به این که به کدام قانون بر اساس اثبات مسئولیت استناد کنیم ، می توان حسب مورد راننده یا مالک را تحت پیگرد قرار داد . البته اقامه دعوی کیفری ناشی از جرایم رانندگی بحث دیگری دارد . بنابراین نمی توان گفت اصل بر مسئولیت کدام یک است . مهم این است که خواهان دریافت خسارت ، علیه کدام یک اقامه دعوا کند .

هنگامی که مالک اتومبیل با علم و اطلاع به این که فردی دارای گواهینامه رانندگی نیست و اتومبیل خود را در اختیار وی قرار می دهد چنانچه حادثه ای بر اثر رانندگی چنین فردی رخ دهد ،

آیا مالک اتومبیل هم قابل تعقیب است ؟ در صورت امکان به چه اتهامی ؟

در قانون تعزیرات مصوب ۱۳۷۵ مواد ۷۱۴ تا ۷۲۵ به جرایم رانندگی اختصاص یافته که در این مواد ، همه جا به راننده و متصدی اشاره شده نه به مالک خودرو صورت نگرفته است . اما حسب مورد در صورت اثبات تسهیل وقوع جرم توسط مالک یا نقش آفرینی او در تحریک راننده به ارتکاب جرم ، به استناد ماده ۷۲۶ قانون تعزیرات ، امکان تعقیب مالک خودرو به اتهام معاونت در جرم و محکومیت او به حداقل مجازات مباشر جرم وجود دارد .

حال اگر فردی بدون اجازه مالک از اتومبیلش استفاده کند و خسارت جانی یا مالی رخ دهد ،

مسئولیت جبران خسارت با کیست ؟

مسئولیت نهایی با راننده است اما در صورت بیمه بودن خودرو به نام مالک ، امکان مطالبه خسارت و دیه از محل بیمه وجود دارد و البته مالک می‌تواند پس از پرداخت خسارت ، به عامل زیان که همان راننده است مراجعه کند اما بدیهی است چنین مالکی تحت هیچ عنوانی مورد تعقیب کیفری قرار نمی‌گیرد .

پس تا اینجا فهمیدیم که به استناد مقررات مسئولیت مدنی و قانونی مجازات اسلامی و قانون مدنی نیز به مسئولیت راننده منجر می‌شود نه مالک .

طبق ماده ۵۲۶ قانون جدید مجازات اسلامی هر گاه دو یا چند عامل ، برخی به مباشرت و بعضی به تسبیب در وقوع جنایی تاثیر داشته باشند ، عاملی که جنایت مستند به اوست ضامن است و چنانچه جنایت مستند به تمام عوامل باشد به طور مساوی ضامن می‌باشند ، مگر تأثیر رفتار مرتکبان متفاوت باشد که در این صورت هر یک به میزان تأثیر رفتارشان مسئول هستند. در صورتی که مباشر در جنایت بی اختیار ، جاهل ، صغیر غیر ممیز یا مجنون و مانند آنها باشد فقط سبب ، ضامن است .

پس با خواهان است که از کدام مسیر و از طریق چه کسی مطالبه خسارت کند. وی می‌تواند به استناد به قانون بیمه اجباری شخص ثالث به بیمه گر رجوع کند و می‌تواند با برگزیدن راه طولانی مطالبه خسارت مدنی راننده را محکوم کند . در نهایت ، با مراجعه مالکی که بیمه نامه به نام اوست به شخص راننده ، بار نهایی مسئولیت بر عهده راننده خاطی قرار می‌گیرد .

اگر مالک اتومبیل با خودرو به عابری که از چراغ سبز در حال عبور است ، برخورد کند و

عابر مجروح شود آیا مالک مسئول است یا چون خود عابر ، مقصر بوده مسئولیتی ندارد؟

اگر زیان دیده بخواهد از طریق بیمه شخص ثالث خودرو مطالبه خسارت کند ، دیگر تقصیر او تأثیری در استحقاق دریافت خسارت ندارد . بیمه مسئولیت ناشی از تصادفات رانندگی صرف نظر از تقصیر یا عدم تقصیر زیان دیده خسارات جانی یا مالی وارد بر او را جبران می‌کند . بنابراین بهتر است عابر از این طریق جبران خسارت کند . اما اگر بخواهد از مجرای مقررات مدنی و مسئولیت مدنی اقدام کند ، ممکن است تقصیر او برایش دردسر ساز شود و مانع استحقاق دریافت خسارت باشد . به استناد ماده ۵۲۶ قانون جدید مجازات اسلامی هر گاه دو یا چند عامل ، برخی به مباشرت و بعضی به تسبیب در وقوع جنایتی ، تاثیر داشته باشند ، عاملی که جنایت مستند به اوست

ضامن است و چنانچه جنایت مستند به تمام عوامل باشد به طور مساوی ضامن می باشد مگر اینکه تأثیر رفتار مرتکبان متفاوت باشد که در این صورت هر یک به میزان رفتارشان مسئول هستند. همانطور که گفتیم در صورتی که مباشر در جنایت بی اختیار ، جاهل ، صغیر غیر ممیز یا مجنون و مانند آنها باشد فقط سبب ، ضامن است .

همان طور که می بینیم طبق قانون جدید دست قاضی برای افکندن بار مسئولیت بر دوش عابر یا متصرف خودرو حسب مورد باز است . پس انتخاب این راه برای جبران خسارت ، اطمینان بخش نیست .

حال اگر خودرو بیمه نباشد تکلیف چیست؟

روشن است که اگر تنها راه پیش روی عابر استناد به قواعد عمومی مسئولیت مدنی باشد ، راه دشواری تا جبران خسارت در پیش دارد . به همین جهت ماده ۱۰ قانون بیمه اجباری اشخاص ثالث صندوقی را به نام صندوق تأمین خسارتهای بدنی پیش بینی کرده که عابر می تواند با مراجعه به آن خسارات بدنی وارد بر خود را مطالبه کند.

البته متأسفانه تشریفات دریافت خسارت از این صندوق ، در عمل فایده و فلسفه وجودی آن را تحت الشعاع قرار داده است .

در مواردی که خسارات ناشی از قوه قاهره است ، مانند موردی که بر اثر سیل یا طوفان ،

چند اتومبیل به هم یا به عابری برخورد می کنند تکلیف چیست؟

در این موارد به استناد ماده ۵۳۰ قانون جدید مجازات اسلامی ضامن منتفی است زیرا آسیب های وارده را نمی توان به هیچ کسی منتسب کرد . اما با این حال ، چون قوه قاهره از موارد استثنای از قانون بیمه اجباری شخص ثالث مصوب ۱۳۸۷ محسوب نمی شود ، زیان دیده از آسیب های ناشی از وسایل نقلیه موتوری می تواند از محل بیمه آن خودرو جبران خسارت کند گر چه علت حادثه قوه قاهره باشد . این یکی از ابتکارات قانون سال ۱۳۸۷ نسبت به قانون قبلی بیمه اجباری و در خور ستایش است . حال این سوال پیش می آید زمانی که دو خودرو با هم برخورد می کنند و هر دو به نحوی مقصرند ، مسئولیت با کدام است؟

ماده ۵۲۸ قانون مجازات اسلامی در این مورد ، متصرف هر خودرو را ضامن نیمی از خسارات وارده به خودروی مقابل دانسته است . دلیل این حکم هم آن است که به واسطه تقصیر متصرفان

هر دو خودرو، هیچ کدام مستحق دریافت همه خسارت نیستند و در واقع نیمی از خسارت را باید به خاطر تقصیرشان متحمل شوند. البته بهتر بود قانون گذار مانند مورد ماده ۵۲۶ اینجا هم موضوع را قابل کارشناسی اعلام می‌کرد و اجازه می‌داد دادگاه خسارت وارد بر هر خودرو را با توجه به درجه تأثیر خودرو در وقوع حادثه تعیین کند نه به تساوی.

سوال شماره ۵: درباره ارث و میراث چه می‌دانید؟

پاسخ: این امر زمانی به مشکل حاد تبدیل می‌شود که متوفی مردی ثروتمند و دارای املاک و دارایی‌های فراوان باشد؛ زیرا متوفی مفلوکی که هیچ مالی برای وراثت خود باقی نگذاشته، به حال آنان هیچ فرقی ندارد که یک زنه باشد یا چهارزنه!

نکات مهم حقوقی در خصوص ارث و نفقه: این سناریو زمانی جذاب می‌شود که صاحبان عزا با دیدن چنین اتفاقی دیگر چگونگی کیفیت مراسم عزاداری و کفن و دفن از حضورشان رخت بر بسته و تمام ذهن و فکرشان در پی تأمین دلیلی است که یا رابطه زن دوم را با متوفی انکار کرده یا چیزی مثل عقد موقت بودن آن که کمی در مقدار ارث بری و سهم الارث آنان توفیق دارد را ثابت کنند.

شاید در این وسط، کسی که بیشترین ضرر شامل حال او می‌شود همسر متوفی است. او که به نوعی از تمامی وراثت کمتر نصیب حالش می‌شود حال با وجود زن دیگر، سهمش باید به کلی نصف شود. زنان با ازدواج و تشکیل خانواده در کنار حقوقی مثل مهریه نفقه و... که شامل حال آنان می‌شود، مانند دیگر افراد خانواده در صورت فوت همسر خود یا به نوعی دیگر افراد خانواده مثل فرزند دارای حق ارث بری هستند.

ارث از حقوق مالی و اقتصادی است که زن در مواقعی از مرد کمتر یا حتی نصف بهره مند می‌شود و شاید این امر دلیلی جز این که مدیریت و خرج و مخارج زندگی بر عهده مرد بوده و جایی برای پس انداز شخصی باقی نمی‌ماند، نداشته باشد. البته همیشه این گونه نیست. در جایی نیز ممکن است زن به طور مساوی با مرد ارث برده یا حتی در مقاطعی از مرد صاحب ارث بیشتری شود.

در این نوشتار به بحث ارث پرداخته و این که آگاهی کافی نسبت به قوانین و مقررات، چه بسا که نصیب بیشتری را شامل حال زنان کرده که همان حق واقعی آنان است.